

Bekämpning av människohandel relaterat till den humanitära krisen som härrör från kriget mot Ukraina

Uppförandekod för första linjens personal

Som i alla större kriser eller humanitära nödsituationer kräver kriget mot Ukraina och de efterföljande massiva förflyttningarna att regeringar, civilsamhället, näringslivet och andra organisationer och individer mobiliseras för att stödja och hjälpa utsatta människor. Även om de drivs av goda avsikter kan vissa, särskilt nya civilsamhällesorganisationer, volontärer och andra stödpersoner sakna kunskap om och erfarenhet av sammanhanget, bland annat när det gäller riskerna för människohandel. I denna brief föreslås några viktiga steg som första linjen kan vidta för att säkerställa att deras personal är medveten om riskerna med människohandel och inte oavsiktligt bidrar till att utsätta stödmottagarna eller kollegor för fara.

Förståelse för riskerna

För att kunna planera och förbereda insatserna är det avgörande att ledningen för en organisation samt dess personal är medvetna om människohandel, hur den yttrar sig inom deras verksamhetsområde och den nationella/lokala insatsen mot människohandel och respektive intressenter, inklusive en nationell samordnare mot människohandel, rapportör eller motsvarande mekanismer, specialiserade polisenheter samt särskilda organisationer och journaler i det civila samhället.

“ **För att kunna planera och förbereda insatserna är det avgörande att ledningen för en organisation samt dess personal är medvetna om människohandel, hur den yttrar sig inom deras verksamhetsområde och den nationella/lokala insatsen mot människohandel och respektive intressenter.**

Etablera kontakter och samarbete med intressenter i kampen mot människohandel

Att ge humanitärt stöd är en utmanande uppgift som kräver betydande resurser eftersom de problem som människor som flyr från kriser och konflikter ställs inför varierar från akuta situationer till mer långsiktig integration. Även om första linjens personal kan se och känna igen förmodade situationer eller offer för människohandel, kan de inte förväntas ge omfattande stöd till dessa människor eller hantera misstänkta situationer på egen hand. Med tanke på komplexiteten i människohandelsbrottet och dess inverkan på offrens psykiska och fysiska välbefinnande är det viktigt att första linjens aktörer kommer i kontakt och etablerar samarbete med andra aktörer, t.ex. brottsbekämpande myndigheter, lagstadgade/offentliga socialtjänstleverantörer och specialiserade icke-statliga organisationer som arbetar mot människohandel. Ledningen för en organisation bör försöka informera sig om de olika myndigheternas och tjänstleverantörernas roller och ansvarsområden och sträva efter att upprätthålla öppna kommunikationskanaler och alltid säkerställa konfidentialitet och skydd av personuppgifter i all interaktion.

Utarbeta policyer och förfaranden

Även om humanitära aktörer kanske inte stöter på förmodade offer för människohandel eller observerar en situation dagligen är det viktigt att undvika ad hoc-åtgärder som kan vara skadliga för ett förmodat offer, andra stöd-mottagare eller personalen, eller som kan äventyra det målinriktade arbete som utförs av specialiserade aktörer mot människohandel. För att undvika en sådan ogynnsam utveckling rekommenderas det starkt att en organisation så tidigt som möjligt utarbetar en policy om människohandel och standardrutiner (SOP-er) som dess personal ska följa i olika situationer. Sådana policy- och SOP-dokument bör omfatta följande frågor och möjliga scenarier:

- Uttala nolltolerans mot människohandel i all verksamhet inom en organisation och i alla handlingar som utförs av dess personal och anslutna individer;
- Beskriva uppförandekoden för personalen i en organisation och anslutna personer, betona behovet av efterlevnad av normer för mänskliga rättigheter och uttryckligen förbjuda kontakt med personer som rimligen kan misstänkas för att bedriva människohandel samt användning av tjänster från en person som misstänks vara ett offer för människohandel. En organisations personal och anslutna individer ska anta föredömliga normer för personligt uppträdande för att säkerställa att de bidrar till att bekämpa människohandel och inte förvärrar problemet. Eftersom människohandel bygger på efterfrågan, inklusive efterfrågan på sexuella tjänster eller billig/olönad arbetskraft, bör det vara förbjudet för personalen i en organisation och närstående personer att betala för sex eller begära sex, arbetskraft eller andra tjänster i utbyte mot en tjänst, oavsett prostitutionens rättsliga status enligt lokal lagstiftning. Med tanke på barns särskilda utsatthet för människohandel får en organisations personal och närstående individer dessutom aldrig ha sexuell kontakt med någon som är under 18 år.
- Säkerställa att organisationens personal och anknutna personer kan ställas till svars inför lämpliga myndigheter för olaglig verksamhet som uppmuntrar till människohandel eller för uppträdande som strider mot ovan nämnda normer.
- Tillhandahålla säkra och tillgängliga mekanismer och förfaranden för att rapportera människohandel och relaterade övergrepp för att uppmuntra offren att träda fram.

Öka medvetenheten och utbilda personalen

En obligatorisk utbildning mot människohandel är avgörande för att säkerställa att personalen i en organisation och anslutna personer, t.ex. volontärer, har en förståelse för vad som utgör människohandel och hur den yttar sig idag, även i kris- och konfliktsituationer, samt för att bekanta sig med den lagstiftning, de intressenter och de mekanismer mot människohandel som finns i det land där organisationen är verksam. Sådana utbildningar finns tillgängliga både online och offline och genomförs ofta kostnadsfritt av internationella organisationer eller specialiserade icke-statliga organisationer som arbetar mot människohandel. Mer detaljerad information om de utbildningar mot människohandel som finns tillgängliga i samband med den humanitära krisen relaterad till kriget mot Ukraina, kan hittas här: <https://www.osce.org/cthb/562572>. Dessutom, som migration och humanitära kriser alltid visar, är första linjens personal den första kontakt- och informationspunkten för människor som behöver hjälp, och de bör därför känna till informationen om tecken och indikatorer på människohandel och hur man hanterar förmodade fall på ett könskänsligt, åldersanpassat och traumamedvetet sätt. Publikationen "Identifiering av människohandel med anknytning till den humanitära kris som uppstått till följd av kriget mot Ukraina: Kortfattad information för första linjens personal" (<https://www.osce.org/cthb/561466>) kan vara en bra första informationskälla och en påminnelse i detta avseende.

Monitorering och anpassning

Det krävs regelbunden monitorering av de antagna mekanismerna och åtgärderna mot människohandel av organisationens ledning för att säkerställa att eventuella brister eller bristande funktionalitet identifieras i tid och att nödvändiga justeringar införs. Väl erfarna intressenter i kampen mot människohandel, t.ex. specialiserade icke-statliga organisationer som arbetar inom samma verksamhetsområde, kan vara till hjälp när det gäller att genomföra sådan övervakning och diskutera möjliga förbättringar.